

STORTINGET

Innst. 64 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:113 S (2019–2020)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Dyveke Søttar, Kari Kjønnaas Kjos, Silje Hjemdal og Roy Steffensen om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skoler og barnehager

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å fremme forslag om nødvendige regelendringer, slik at politiattesten gir et fullstendig bilde av søkeren og viser alle relevante lovbrudd i de tilfeller som gjelder ansettelsesforhold i skole, barnehage eller andre steder der kontakt med barn utgjør en viktig del av stillingen.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Marianne Synnes Emblemsvåg, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Fremskrittspartiet, lederen Roy Steffensen og Hanne Dyveke Søttar, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra

Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til representantforslaget. Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby har uttalt seg om forslaget i brev av 10. juni 2020. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen ønsker å understreke viktigheten av at alle barn i Norge skal ha en trygg og god dag i sine barnehager og skoler, og at foreldrene skal være trygge på at barna tas hånd om av ansatte som er egnet til jobben. Det er derfor i dag et krav om å legge frem politiattest før personer tiltrer i jobb i barnehage eller skole. Etter politiregisterloven § 39 skal personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige, legge frem en såkalt «barneomsorgsattest».

Komiteen legger til grunn at barn i barnehage, grunnskole og videregående skole har behov for og krav på beskyttelse. Imidlertid har komiteen merket seg at en barneomsorgsattest ikke er en garanti for at en person ikke har begått straffbare handlinger. Den politiattesten ansatte i skole og barnehage legger frem, gir ikke tilstrekkelig med opplysninger slik det er i dag. Komiteen viser i denne sammenheng til boken «Vandel – om politiattester og vurdering av skikkethet» av profesorene Morten Holmboe og Tor-Geir Myhrer. For eksempel inneholder en barneomsorgsattest ikke informasjon om personen er dømt for kroppsskade mot et barn, med mindre den er betegnet som «grov». Med andre ord finnes det straffbare forhold som ikke står på barneomsorgsattesten, som det vil være interessant for arbeidsgiveren å kjenne til.

Komiteen vil også vise til at Foreldreutvalget for barnehager (FUB) har tatt opp denne problemstillingen med Kunnskapsdepartementet. I et brev til Kunnskapsdepartementet fra juni 2019 uttrykker FUB bekymring

rundt disse utfordringene knyttet til politiattestene for barnehageansatte.

Komiteen har også merket seg at opplæringslovutvalget i NOU 2019:23 foreslår en utvidelse av hvilke straffebrudd som skal vises på en politiattest ved tilsetning i skolen. Utvalget begrunner en slik utvidelse med at dagens regulering er for snever til å gi god beskyttelse for alle barn i skolen. Kunnskapsministeren viser i sin uttalelse om representantforslaget til at Kunnskapsdepartementet vil sende et forslag til ny opplæringslov på høring våren 2021.

Komiteen ønsker på denne bakgrunn å støtte representantforslaget om å innføre utvidet innhold i politiattest ved ansettelsesforhold i skoler og barnehager. Komiteen forventer at disse endringene blir en del av høringsnotatet i forbindelse med forslag til ny opplæringslov.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å fremme forslag om nødvendige regelendringer slik at politiattesten gir et

fullstendig bilde av søkeren og viser alle relevante lovbrudd i de tilfeller som gjelder ansettelsesforhold i skole, barnehage eller andre steder der kontakt med barn utgjør en viktig del av stillingen.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen om å fremme forslag om nødvendige regelendringer slik at politiattesten gir et fullstendig bilde av søkeren og viser alle relevante lovbrudd i de tilfeller som gjelder ansettelsesforhold i skole, barnehage eller andre steder der kontakt med barn utgjør en viktig del av stillingen.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 5. november 2020

Roy Steffensen

leder

Mona Fagerås

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskaps- og integreringsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/2911-

10. juni 2020

Representantforslag nr 8:113 S (2019-2020) om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skoler og barnehager

Regjeringen er opptatt av at alle barn i barnehagen og elever i skolen i Norge skal ha en trygg og god barnehage- og skolehverdag, og foreldre skal være trygge på at barna tas hånd om av ansatte som er egnet til jobben. Barnehagen og skolen er en viktig del av barns oppvekstmiljø, og de ansatte opparbeider et nært tillitsforhold til barna.

Det følger av barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven at den som skal ansettes fast eller midlertidig i barnehage, grunnskole eller videregående skole, skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd (barneomsorgsattest). Kravet gjelder også personer som skal ansettes i skolefritidsordning, musikk- og kulturskole, for å gi leksehjelp gjennom kommunens tilbud om leksehjelp i grunnskolen, eller i skolelignende aktivitetstilbud. Politiattesten skal legges fram før personen tiltrer i jobben, og den kan ikke være mer enn tre måneder gammel.

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, er utelukket fra ansettelse. Hvis politiattesten viser andre anmerkninger, må barnehage- eller skoleeier vurdere konkret hvilke konsekvenser det skal få.

Politiattesten som skal legges fram på utdanningsområdet er en barneomsorgsattest. Det er en avgrenset politiattest, og hvilke straffebud som skal vises er regulert i politiregisterloven § 39. På barneomsorgsattesten skal det vises straffebud som rammer handlinger som i relasjon til mindreårige må anses særlige alvorlige og dermed særlig relevante. Dette omfatter seksuallovbrudd, grove voldslovbrudd, drap, ran, mishandling i nære relasjoner,

menneskehandel og grove narkotikalovbrudd. Brudd på straffebud om seksuallovbrudd og drap anmerkes uten tidsbegrensning.

Barn i barnehagen, grunnskolen og den videregående skolen har et grunnleggende behov for og krav på beskyttelse. Formålet med vandelskontrollen er å utelukke at personer som har begått overgrep ansettes, minimere risikoen for at ansatte har skadelig innflytelse på barnehagebarn og skoleelever, samt bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

Jeg mener at krav om politiattest for ansatte i barnehager og skoler er viktig. Men det er også viktig å presisere at politiattest bare er ett av flere tiltak for å forhindre overgrep mot barn. En ren politiattest på ansettelsestidspunktet er ikke en garanti for at personen er egnet til å jobbe i barnehagen eller skolen, eller ikke begår lovbrudd senere. Den enkelte virksomheten har et selvstendig ansvar for å forebygge overgrep mot mindreårige. Barnehager og skoler må blant annet utarbeide gode interne rutiner, gjennomføre grundige ansettelsesintervjuer og kontrollere referanser, ha regelmessige medarbeidersamtaler og løpende oppfølging av personer de har ansvar for. De må også arbeide for et godt arbeidsmiljø med gode holdninger hos de ansatte, samt tilrettelegge det fysiske miljøet slik at mulighetene for overgrep minimaliseres.

Da barneomsorgsattesten ble innført, innebar den en klar utvidelse av hvilke straffebud som skulle vises for politiattesten for ansatte i barnehager og skoler. Fram til da viste politiattesten kun om personen var siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn. Det følger av politiregisterloven § 39 andre ledd at det må foreligge "særlige grunner" for at det skal kunne fastsettes utvidelser eller begrensninger i det utgangspunktet som følger av politiregisterloven § 39 første ledd. Straffebudene som er nevnt er tatt inn etter en grundig avveining mellom hensynet til beskyttelse av barnet og andre hensyn som resosialisering og rehabilitering av personer som har begått lovbrudd. Da reglene om politiattest i barnehager og skoler ble harmonisert med de nye reglene om barneomsorgsattest i politiregisterloven, jf. Prop. 96 L (2010-2011) og Prop. 120 L (2012-2013), sluttet Stortinget seg til regjeringens vurderinger om ikke å fastsette ytterligere utvidelser i hvilke straffebud som skal vises for ansatte og andre i barnehager og skoler.

Jeg vil peke på at regjeringen de siste årene har gjort flere innstramminger i reglene om politiattest på utdanningsområdet. Kravet om politiattest i barnehager gjelder også for personer i kortvarige vikariater. Forbudet mot ansettelse av personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, er utvidet til også å gjelde dem som skal ansettes i videregående skoler og folkehøyskoler, jf. Prop. 88 L (2018-2019). Adgangen til å innhente politiattest ved ansettelse i folkehøyskoler er endret til et krav om politiattest.

I tillegg har regjeringen i vår lagt fram for Stortinget flere forslag til endringer i barnehageloven som skal bidra til å sikre at barn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, jf. Prop. 96 L (2019-2020) kapittel 7. Jeg har blant annet foreslått en skjerpet aktivitetsplikt for tilfeller der noen som arbeider i barnehagen, krenker et barn. Saken

hadde første behandling i Stortinget 8. juni, jf. Innst. 302 L (2019-2020) og lovvedtak 132 (2019-2020).

Opplæringslovutvalget har i NOU 2019: 3 Ny opplæringslov foreslått at dagens regler om politiattest og ansettelsesforbud i hovedsak videreføres i opplæringsloven. Utvalget foreslår også at området for hvilke straffebud som skal vises på en politiattest utvides, blant annet ved at en del voldslovbrudd, frihetsberøvelse, tvang, kjønnslemlestelse, brudd på taushetsplikt og brudd på avvergingsplikten omfattes. Utvalget begrunner forslaget med at dagens regulering er for snever til å gi en god beskyttelse for elever i skolen, og viser blant annet til at reglene om hvilke straffebud som skal vises etter helse- og omsorgstjenesteloven, ble vesentlig utvidet i 2016. Kunnskapsdepartementet sendte utredningen på høring i desember 2019 med frist 1. juli 2020, og vil ta stilling til hvordan utvalgets forslag skal følges opp etter høringen. Departementet tar sikte på å sende høringsnotat med forslag til ny opplæringslov på høring våren 2021. Dersom det gjøres endringer i reglene for politiattest på skoleområdet, kan det være aktuelt å foreslå en harmonisering av bestemmelsen om politiattest i barnehageloven.

Med hilsen

Guri Melby

